

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Las Kostuchna

Kod krajobrazu: 24-341.13-203

Położenie administracyjne: Gmina Katowice, Powiat Katowice

Katowice, Warszawa

2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Charakterystyczny element krajobrazu - hałda Murcki otoczona lasami (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Las Kostuchna
ID	304
Kod krajobrazu	24-341.13-203
Typ, podtyp krajobrazu	13d - Tereny zakończonej eksploatacji podziemnej
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.13
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Katowicka
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.n
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Bytomsko-Mysłowicki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.8
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Konurbacja katowicka, region przemysłowy
Położenie administracyjne	Gmina Katowice, Powiat Katowice
Powierzchnia (ha)	364,04

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - górniczy, tereny zakończonej eksploatacji podziemnej obejmujący tereny Kopalni Węgla Kamiennego "Murcki-Staszic Ruch Boże Dary" na południe od Kostuchny. Tłem krajobrazowym jest przekształcona powierzchnia ziemi, w tym zwałowiska, hałdy częściowo zrehabilitowane, częściowo aktywne, odstożniki, niecki osiadania gruntów i zrehabilitowane oraz nieużytkowana infrastruktura przemysłowa, w szczególności nasypy, linie kolejowe, bocznice, drogi techniczne. Na terenie jednostki występuje grupa hałd o unikatowej formie i rozmiarach: hałda Kostuchna (339 m.n.p.m.) oraz hałda Murcki (330 m.n.p.m.). W krajobrazie pozostały obiekty typowej infrastruktury związanej z działalnością górniczą.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na wyjątkowo dobrze zachowane, „żywe” antropogeniczne – przemysłowe, typowe dla regionu formy terenu oraz zachowane tradycje górnicze, a także wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu – silny kontrast form i obiektów pogórniczych z krajobrazami leśnymi. Dodatkowym argumentem jest także występowanie w granicach jednostki fragmentu rezerwatu przyrody "Las Murckowski".

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Obecnie tereny dawnej KWK otaczają tereny leśne Lasu Murckowskiego, w tym we fragmencie objęte ochroną jako rezerwat przyrody. Dodatkowo 1 pomnik przyrody. Na hałdach obserwowane są powolne procesy sukcesyjne roślinności.

Walory kulturowe

Kopalnia Węgla Kamiennego Murcki – od 1769 do 1945 roku nosiła nazwę Emanuelssegen z przerwami w latach 1922–1936, gdy nazywała się Emanuel i 1937–1939 Książę Maria. W latach 1947–1948 przyłączona do kopalni Boże Dary. Budynek zespołu KWK Murcki – rejon Boże Dary zostały objęte ochroną konserwatorską: budynek biurowy i cechowni, budynek rozdzielni, budynek dawnej kotłowni, budynek dawnej łaźni, budynek związków zawodowych, dwa budynki warsztatowe, biura i warsztaty szybowe.

Fizjonomia krajobrazu

Z hałd przyzakładowych KWK roztacza się widok na tereny zieleni oraz krajobrazy miejskie i górnicze i przemysłowe. Obiekty hałd, górują nad zalesioną okolicą. Na hałdach Kotuchna i Murcki znajdują się nieurządzone punkty widokowe - możliwości oglądu rozległej panoramy Górnego Śląska. Przez obszar przebiega czarny turystyczny Szlak Ochojski oraz szlak spacerowy "Kolonie Górnicze Murcki".

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Widok z hałdy Kostuchna - daleki widok, na pierwszym planie zabudowa dzielnicy Kostuchna (fot. Anna Żemła-Siesicka)

ZDJĘCIE NR 2

Widok z hałdy Kostuchna - daleki widok, na pierwszym planie kopalnia Murcki-Staszic (fot. Anna Żemła-Siesicka)

ZDJĘCIE NR 3

Hałda Murcki dominująca krajobraz. Wchodzące zadrzewienia. (fot. Bartłomiej Szypuła)

ZDJĘCIE NR 4

Hałda Murcki otoczona lasami (fot. Bartłomiej Szypuła)

ZDJĘCIE NR 5

Krajobraz zakończonej eksploatacji - hałda Murcki wraz z otaczającymi lasami (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

